

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ 9

z dnia 2019 r.

w sprawie praktycznej nauki zawodu

Na podstawie art. 120 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669 i 2245) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) warunki i tryb organizowania praktycznej nauki zawodu;
- 2) przeznaczenie środków finansowych, które szkoły prowadzące kształcenie zawodowe przekazują podmiotom przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu;
- 3) kwalifikacje wymagane od osób prowadzących praktyczną naukę zawodu i przysługujące im uprawnienia;
- 4) ramowy program kursu pedagogicznego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz zakres informacji, jakie umieszcza się na zaświadczeniu wydawanym po ukończeniu tego kursu.

§ 2. 1. Rozporządzenie stosuje się do uczniów i słuchaczy, zwanych dalej „uczniami”, publicznych szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe: techników, branżowych szkół I stopnia, branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. b, c, e oraz f ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, zwanych dalej „szkołami”.

2. Rozporządzenie stosuje się odpowiednio do młodocianych pracowników, zwanych dalej „młodocianymi”, odbywających praktyczną naukę zawodu w ramach przygotowania zawodowego.

§ 3. 1. Praktyczna nauka zawodu uczniów jest organizowana przez szkołę.

2. Praktyczna nauka zawodu młodocianych jest organizowana przez pracodawcę, który zawarł z nimi umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

¹⁾ **Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej - oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. poz. 2315).**

§ 4. 1. Praktyczna nauka zawodu jest organizowana w formie zajęć praktycznych, a w technikum,

branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej - także w formie praktyk zawodowych.

2. Zajęcia praktyczne organizuje się dla uczniów i młodocianych w celu opanowania przez nich umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w danym zawodzie, a w przypadku zajęć praktycznych organizowanych u pracodawców, w tym na zasadach dualnego systemu kształcenia - również w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

3. Praktyki zawodowe organizuje się dla uczniów w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

4. Zajęcia praktyczne organizowane u pracodawców, w tym na zasadach dualnego systemu kształcenia, odbywają się na podstawie:

- 1) umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, zawartej między młodocianym a pracodawcą albo
- 2) umowy o praktyczną naukę zawodu, zawartej między dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu.

5. Praktyki zawodowe organizowane u pracodawców, w tym na zasadach dualnego systemu kształcenia, odbywają się na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, zawartej pomiędzy dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu w formie praktyk zawodowych.

6. Zajęcia praktyczne organizuje się w czasie trwania zajęć dydaktyczno- wychowawczych.

7. W przypadkach uzasadnionych specyfiką danego zawodu, zajęcia praktyczne organizowane u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia mogą odbywać się także w okresie ferii letnich.

8. Praktyki zawodowe uczniów mogą być organizowane w czasie całego roku szkolnego, w tym również w okresie ferii letnich.

9. W przypadku organizowania w okresie ferii letnich zajęć praktycznych lub praktyk zawodowych u pracodawców, w tym na zasadach dualnego systemu kształcenia, na podstawie umowy, o której mowa odpowiednio w ust. 4 pkt 2 i ust. 5, odpowiedniemu skróceniu ulega czas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów odbywających te zajęcia lub praktyki.

10. Wiedzę i umiejętności oraz kompetencje personalne i społeczne nabywane przez uczniów na zajęciach praktycznych i praktykach zawodowych oraz wymiar godzin tych zajęć i praktyk określa program nauczania danego zawodu.

11. W przypadku organizowania zajęć praktycznych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia, pracodawca, w sposób określony w umowie, o której mowa w § 7, może zgłaszać dyrektorowi szkoły wnioski do treści programu nauczania, o którym mowa w ust. 10, w zakresie zajęć praktycznych, które są u niego realizowane.

12. Liczba godzin zajęć praktycznych organizowanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia nie może być niższa niż:

- 1) w przypadku branżowej szkoły I stopnia - łączny tygodniowy wymiar godzin zajęć praktycznych określony dla branżowej szkoły I stopnia, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, zwanej dalej „ustawą”;
- 2) w przypadku branżowej szkoły II stopnia, technikum i szkoły policealnej - 30% i nie wyższa niż 100% łącznego tygodniowego wymiaru godzin zajęć praktycznych określonego odpowiednio dla branżowej szkoły II stopnia, technikum lub szkoły policealnej, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy.

13. W technikum, branżowej szkole II stopnia i w szkole policealnej, które organizują zajęcia praktyczne u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia, łączny wymiar praktycznej nauki zawodu jest równy sumie liczby godzin tych zajęć określonej w programie nauczania, o którym mowa w ust. 10, i liczby godzin praktyk zawodowych, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 3 ustawy.

§ 5. 1. Dobowy wymiar godzin zajęć praktycznej nauki zawodu uczniów w wieku do lat 16 nie może przekraczać 6 godzin, a uczniów w wieku powyżej 16 lat - 8 godzin. W uzasadnionych przypadkach wynikających ze specyfiki funkcjonowania ucznia niepełnosprawnego w wieku powyżej 16 lat, dopuszcza się możliwość obniżenia dobowego wymiaru godzin praktycznej nauki zawodu do 7 godzin.

2. Dobowy łączny wymiar zajęć edukacyjnych realizowanych przez ucznia w szkole i praktycznej nauki zawodu nie może przekraczać 8 godzin, a tygodniowy wymiar zajęć edukacyjnych realizowanych przez ucznia w szkole i praktycznej nauki zawodu - 40 godzin.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość przedłużenia dobowego wymiaru godzin zajęć praktycznej nauki zawodu dla uczniów w wieku powyżej 18 lat, nie dłużej jednak niż do 12 godzin. Przedłużenie dobowego wymiaru godzin jest możliwe wyłącznie u podmiotów przyjmujących ucznia na praktyczną naukę zawodu, u których przedłużony dobowy wymiar czasu

pracy wynika z rodzaju pracy i jej organizacji.

4. Praktyczna nauka zawodu może być organizowana w systemie zmianowym, z tym że w przypadku uczniów w wieku poniżej 18 lat nie może wypadać w porze nocnej.

5. Praktyczna nauka zawodu na statkach morskich i śródlądowych może być realizowana przez pełnienie wacht.

§ 6. 1. Praktyczna nauka zawodu uczniów i młodocianych jest prowadzona indywidualnie lub w grupach. Liczba uczniów lub młodocianych w grupie powinna umożliwiać realizację programu nauczania danego zawodu i uwzględniać specyfikę nauczanego zawodu, przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisy wydane na podstawie art. 204 § 1 i 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, z późn. zm.), a także warunki lokalowe i techniczne w miejscu odbywania praktycznej nauki zawodu.

2. Podziału uczniów lub młodocianych na grupy dokonuje odpowiednio dyrektor szkoły lub pracodawca, o którym mowa w § 3 ust. 2, w porozumieniu z podmiotem przyjmującym odpowiednio uczniów lub młodocianych na praktyczną naukę zawodu.

§ 7. 1. Umowę o praktyczną naukę zawodu organizowaną poza daną szkołą, zwaną dalej „umową”, zawiera dyrektor szkoły z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu.

2. Umowę zawiera się w terminie umożliwiającym realizację programu praktycznej nauki zawodu.

3. Umowa określa:

- 1) nazwę i adres podmiotu przyjmującego uczniów na praktyczną naukę zawodu oraz miejsce jej odbywania;
- 2) nazwę i adres szkoły kierującej uczniów na praktyczną naukę zawodu;
- 3) zawód, w którym będzie prowadzona praktyczna nauka zawodu;
- 4) listę zawierającą imiona i nazwiska uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu, z podziałem na grupy;
- 5) formę praktycznej nauki zawodu: zajęcia praktyczne lub praktyki zawodowe, i jej zakres, a w przypadku zajęć praktycznych organizowanych u pracodawców, w tym na zasadach dualnego systemu kształcenia - także liczbę dni w tygodniu, w których zajęcia praktyczne odbywają się u pracodawców;
- 6) terminy rozpoczęcia i zakończenia praktycznej nauki zawodu;
- 7) prawa i obowiązki stron umowy, ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków określonych w § 8;

- 8) sposób ponoszenia przez strony umowy kosztów realizacji praktycznej nauki zawodu wraz z kalkulacją tych kosztów, z uwzględnieniem § 9;
- 9) dodatkowe ustalenia stron umowy związane z odbywaniem praktycznej nauki zawodu, w tym sposób zgłaszania i uwzględniania wniosków, o których mowa w § 4 ust. 11.

4. Do umowy dołącza się program nauczania danego zawodu.

5. Pracodawca, o którym mowa w § 3 ust. 2, zawiera z innym podmiotem przyjmującym młodocianego na praktyczną naukę zawodu umowę o zorganizowanie dla młodocianego zajęć uzupełniających z zakresu praktycznej nauki zawodu niezrealizowanych u tego pracodawcy. Do umowy tej stosuje się odpowiednio przepisy ust. 3 i 4.

6. W przypadku umowy o praktyczną naukę zawodu organizowaną za granicą, dyrektor szkoły niezwłocznie przekazuje kuratorowi oświaty informację zawierającą:

- 1) miejsce realizacji praktycznej nauki zawodu;
- 2) określenie podmiotu, z którym została zawarta umowa;
- 3) liczbę uczniów realizujących praktyczną naukę zawodu na podstawie tej umowy;
- 4) terminy, w jakich jest realizowana praktyczna nauka zawodu na podstawie tej umowy.

§ 8. 1. Szkoła kierująca uczniów na praktyczną naukę zawodu:

- 1) nadzoruje realizację programu praktycznej nauki zawodu;
- 2) współpracuje z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu;
- 3) zapewnia ubezpieczenie uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków;
- 4) akceptuje wyznaczonych instruktorów praktycznej nauki zawodu i opiekunów praktyk zawodowych, o których mowa w ust. 2 pkt 2, lub wyznacza do prowadzenia praktycznej nauki zawodu nauczycieli praktycznej nauki zawodu, zwanych dalej „nauczycielami”;
- 5) zwraca uczniom odbywającym praktyczną naukę zawodu w miejscowościach poza ich miejscem zamieszkania i poza siedzibą szkoły, mającym możliwość codziennego powrotu do miejsca zamieszkania lub siedziby szkoły, równowartość kosztów przejazdów środkami komunikacji publicznej, z uwzględnieniem ulg przysługujących uczniom;
- 6) zapewnia uczniom odbywającym praktyczną naukę zawodu w miejscowościach poza siedzibą szkoły, do których codzienny dojazd nie jest możliwy, nieodpłatne zakwaterowanie i opiekę oraz ryczałt na wyżywienie w wysokości nie niższej niż 40% diety przysługującej pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju;

7) przygotowuje kalkulację ponoszonych przez szkołę kosztów realizacji praktycznej nauki zawodu, w ramach przyznanych przez organ prowadzący środków finansowych.

2. Podmioty przyjmujące uczniów lub młodocianych na praktyczną naukę zawodu:

- 1) zapewniają warunki materialne do realizacji praktycznej nauki zawodu, a w szczególności:
 - a) stanowiska szkoleniowe wyposażone w niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentację techniczną, uwzględniające wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - b) odzież, obuwie robocze i środki ochrony indywidualnej oraz środki higieny osobistej przysługujące pracownikom na danym stanowisku pracy,
 - c) pomieszczenia do przechowywania odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej,
 - d) nieodpłatne posiłki profilaktyczne i napoje przysługujące pracownikom na danym stanowisku pracy, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 232 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy,
 - e) dostęp do urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeń socjalno-bytowych;
- 2) wyznaczają odpowiednio nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz opiekunów praktyk zawodowych, o których mowa w § 10 i 11;
- 3) zapoznają uczniów lub młodocianych z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy, oraz z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4) nadzorują przebieg praktycznej nauki zawodu;
- 5) sporządzają, w razie wypadku podczas praktycznej nauki zawodu, dokumentację powypadkową;
- 6) współpracują ze szkołą lub z pracodawcą, o którym mowa w § 3 ust. 2;
- 7) powiadamiają szkołę lub pracodawcę, o którym mowa w § 3 ust. 2, o naruszeniu przez ucznia lub młodocianego regulaminu pracy;
- 8) zapewniają uczniom odbywającym praktykę zawodową na statkach morskich i śródlądowych dietę na zasadach uzgodnionych z armatorem;
- 9) zapewniają uczniom odbywającym praktykę zawodową na statkach morskich i śródlądowych, wykreutowanym ze statku za granicą wskutek wypadku lub choroby, świadczenia na zasadach określonych dla załóg tych statków.

§ 9. 1. Organy prowadzące szkoły, które organizują praktyczną naukę zawodu poza szkołą, zapewniają środki finansowe umożliwiające uczniom odbycie praktycznej nauki zawodu.

2. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, są przeznaczone na:

- 1) refundowanie pracodawcom wynagrodzenia instruktorów praktycznej nauki zawodu, o których

mowa w § 10 ust. 2 pkt 1, prowadzących zajęcia praktyczne z uczniami, w tym także zajęcia praktyczne organizowane u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia - do wysokości minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela

kontraktowego posiadającego dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 30 ust. 5 pkt 2, art. 33 ust. 3 oraz art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 r. poz. 967 i 2245);

- 2) refundowanie pracodawcom dodatku szkoleniowego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, o których mowa w § 10 ust. 2 pkt 2, prowadzących zajęcia praktyczne z uczniami, w tym także zajęcia praktyczne organizowane u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia - w wysokości nie niższej niż 10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, zwanego dalej „przeciętnym wynagrodzeniem”; dodatek szkoleniowy ustala i wypłaca pracodawca;
- 3) refundowanie pracodawcom kosztów odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, niezbędnych na danym stanowisku szkoleniowym, przydzielonych uczniom na okres zajęć praktycznych prowadzonych u pracodawcy w danym roku szkolnym, w tym także zajęć praktycznych organizowanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia - do wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia;
- 4) refundowanie pracodawcom diety i świadczeń, o których mowa w § 8 ust. 2 pkt 8 i 9.

§ 10. 1. Zajęcia praktyczne prowadzą nauczyciele.

2. Zajęcia praktyczne organizowane u pracodawców i w indywidualnych gospodarstwach rolnych mogą także prowadzić:

- 1) pracownicy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi stanowi podstawowe zajęcie i jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin przewidzianym dla nauczycieli,

- 2) pracodawcy lub wyznaczeni przez nich pracownicy albo osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi nie stanowi podstawowego zajęcia lub jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin niższym niż przewidziany dla nauczycieli, w ramach obowiązującego ich tygodniowego czasu pracy

- zwani dalej „instruktorami praktycznej nauki zawodu”.

3. Instruktorzy praktycznej nauki zawodu, o których mowa w ust. 2, posiadają:

- 1) ukończony kurs pedagogiczny, którego program został przygotowany zgodnie z ramowym programem kursu pedagogicznego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu określonym w załączniku do rozporządzenia i zatwierdzony przez kuratora oświaty albo
- 2) ukończony przed dniem 1 września 2019 r. kurs pedagogiczny, którego program został zatwierdzony przez kuratora oświaty i obejmował łącznie co najmniej 70 godzin zajęć z psychologii, pedagogiki i metodyki oraz 10 godzin praktyki metodycznej, albo
- 3) ukończony przed dniem 6 stycznia 1993 r. kurs pedagogiczny uprawniający do pełnienia funkcji instruktora praktycznej nauki zawodu, albo
- 4) posiadają przygotowanie pedagogiczne wymagane od nauczycieli.

4. Instruktorzy praktycznej nauki zawodu, oprócz wymagań określonych

w ust. 3, posiadają ponadto:

- 1) świadectwo ukończenia technikum, branżowej szkoły II stopnia, technikum uzupełniającego lub szkoły równorzędnej albo świadectwo ukończenia szkoły policealnej lub dyplom ukończenia szkoły pomaturalnej lub policealnej i tytuł zawodowy w zawodzie, którego będą nauczać, lub w zawodzie pokrewnym do zawodu, którego będą nauczać, oraz co najmniej trzyletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać lub
- 2) świadectwo ukończenia liceum zawodowego i tytuł robotnika wykwalifikowanego lub równorzędny w zawodzie, którego będą nauczać, oraz co najmniej czteroletni staż pracy w tym zawodzie, lub
- 3) świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum technicznego, liceum profilowanego, uzupełniającego liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły II stopnia i technikum uzupełniającego, kształcących w innym zawodzie niż ten, którego będą nauczać, lub średniego studium zawodowego i tytuł robotnika wykwalifikowanego lub równorzędny w zawodzie, którego będą nauczać, oraz co najmniej czteroletni staż pracy w tym zawodzie, lub
- 4) dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku (specjalności) odpowiednim dla zawodu,

którego będą nauczać, oraz co najmniej dwuletni staż pracy w tym zawodzie lub dyplom ukończenia studiów wyższych na innym kierunku (specjalności) oraz co najmniej czteroletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, lub

- 5) tytuł mistrza w zawodzie, którego będą nauczać, lub w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, którego będą nauczać, lub
- 6) kwalifikacje wymagane od nauczycieli praktycznej nauki zawodu, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela.

5. Osoba, która ukończyła kurs pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, o którym mowa w ust. 3, otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu tego kursu, które zawiera:

- 1) imię i nazwisko uczestnika kursu oraz datę i miejsce jego urodzenia;
- 2) numer PESEL uczestnika kursu, a w przypadku osoby, która nie posiada numeru PESEL - numer dokumentu potwierdzającego jej tożsamość;
- 3) nazwę kursu;
- 4) wymiar godzin kształcenia na kursie;
- 5) nazwę i adres podmiotu prowadzącego kurs;
- 6) termin, w jakim odbył się kurs;
- 7) datę wydania zaświadczenia.

§ 11. 1. Praktyki zawodowe organizowane u pracodawców lub w indywidualnych gospodarstwach rolnych są prowadzone pod kierunkiem opiekunów praktyk zawodowych, którymi mogą być pracodawcy lub wyznaczeni przez nich pracownicy albo osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne.

2. Praktyki zawodowe organizowane w innych podmiotach niż wymienione w ust. 1 są prowadzone pod kierunkiem nauczycieli.

§ 12. 1. Pracodawca, u którego jest organizowana praktyka zawodowa uczniów, może zwolnić częściowo lub całkowicie opiekuna praktyk zawodowych od świadczenia pracy wynikającej z umowy o pracę ze względu na specyfikę działalności prowadzonej przez pracodawcę lub liczbę uczniów odbywających praktykę zawodową. Za czas częściowego lub całkowitego zwolnienia od świadczenia pracy opiekunowi praktyk zawodowych przysługuje wynagrodzenie miesięczne obliczone jak za urlop wypoczynkowy.

2. W przypadku gdy opiekun praktyk zawodowych nie został zwolniony od świadczenia pracy, pracodawca ustala i wypłaca opiekunowi praktyk zawodowych dodatek szkoleniowy w wysokości nie niższej niż 10% przeciętnego wynagrodzenia.

3. Opiekun praktyk zawodowych może otrzymać od pracodawcy za okres prowadzenia praktyk

zawodowych premię w wysokości nie niższej niż 10% przeciętnego wynagrodzenia.

4. Do opiekunów praktyk zawodowych prowadzonych na statkach morskich i śródlądowych stosuje się przepisy ust. 1 i 3.

5. Opiekunowi praktyki zawodowej prowadzonej na statku morskim lub śródlądowym, bez względu na strefę pływania, dla którego opieka nad uczniami stanowi podstawowe zajęcie, przysługuje dieta na zasadach uzgodnionych z armatorem.

6. Opiekunowi praktyki zawodowej prowadzonej na statku morskim lub śródlądowym, dla którego opieka nad uczniami stanowi dodatkowe zajęcie, przysługuje dodatek w wysokości określonej w ust. 2.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2019 r. ¹

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

w porozumieniu:

MINISTER RODZINY, PRACY I
POLITYKI SPOŁECZNEJ

Za zgodność pod względem
prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym
Andrzej Barański

Zastępca Dyrektora / -
podpisany cyfrowo/

¹ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. poz. 1644), które traci moc z dniem 1 września 2019 r. na podstawie art. 170 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2245)

RAMOWY PROGRAM KURSU PEDAGOGICZNEGO DLA INSTRUKTORÓW PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU 1. Nazwa formy kształcenia

Kurs pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu.

2. Czas trwania, liczba godzin kształcenia i sposób jego organizacji

Kurs obejmuje zagadnienia z zakresu pedagogiki, psychologii, metodyki i praktykę metodyczną w łącznym wymiarze 48 godz., w tym:

- 1) zagadnienia z zakresu pedagogiki, psychologii i metodyki - łącznie 40 godz.;
- 2) praktyka metodyczna - 8 godz.

Zajęcia z zakresu pedagogiki, psychologii i metodyki są realizowane zgodnie z harmonogramem opracowywanym indywidualnie na każdy kurs. Zajęcia są prowadzone metodami aktywizującymi z położeniem nacisku na osiągnięcie przez uczestników szkolenia niezbędnych umiejętności przydatnych w prowadzeniu zajęć w ramach praktycznej nauki zawodu.

Praktyka metodyczna jest organizowana w środowisku pracy na konkretnych stanowiskach pracy. Na zakończenie kursu przeprowadza się egzamin i ewaluację.

3. Cel kształcenia

Nabywanie przez uczestników wiedzy i umiejętności z zakresu pedagogiki, psychologii i metodyki niezbędnej do wykonywania zadań instruktora praktycznej nauki zawodu.

4. Plan nauczania określający nazwę zajęć oraz ich wymiar

<i>^{Lp.}</i>	<i>Zakres treści realizowanych zajęć - dział programowy</i>	<i>Liczba godzin</i>	<i>Uwagi</i>
1.	Podstawy pedagogiki ze szczególnym uwzględnieniem pedagogiki pracy	5	
2.	Elementy psychologii w komunikacji	8	

	i relacjach „instruktor - osoba ucząca się”		
3.	Metodyka praktycznej nauki zawodu	27	
4.	Praktyka metodyczna	8	realizowana w środowisku pracy
5.	Razem	48	

5. Treści nauczania w zakresie poszczególnych zajęć i opis efektów kształcenia

1) Podstawy pedagogiki ze szczególnym uwzględnieniem pedagogiki pracy

Lp.	Zakres treści realizowanych zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia - osoba ucząca się po ukończeniu kursu potrafi:
1.	Zakres i zadania pedagogiki pracy; Kształcenie i wychowanie: przedzawodowe, prozawodowe i zawodowe ; Aktywność zawodowa, doksztalcanie i doskonalenie oraz dalsze kształcenie.	1	- określić zakres i zadania pedagogiki pracy, - opisać przedmiot kształcenia i wychowania przedzawodowego, prozawodowego i zawodowego, - określić funkcje doradztwa zawodowego, - wskazać możliwości dla dalszego kształcenia
2.	Akty prawne regulujące zasady rozwiązywania problemów pedagogicznych - dydaktyka, opieka, wychowanie; Klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego; Typy szkół i form, w jakich może być organizowane kształcenie zawodowe	1	- zidentyfikować ustawowe zadania nauczyciela w zakresie dydaktyki, wychowania i opieki, - opisać funkcje klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, - określić typy szkół prowadzących kształcenie zawodowe i innych form

			kształcenia zawodowego
3.	Podstawy prawne organizowania praktycznej nauki zawodu; Kodeks pracy - dział IX - zatrudnianie młodocianych i inne akty prawne dotyczące zatrudniania młodocianych	2	- określić zasady organizacji praktycznej nauki zawodu, - wskazać zadania instruktora praktycznej nauki zawodu, - określić zasady zatrudniania pracowników młodocianych
4	Instruktor praktycznej nauki zawodu w systemie edukacji: zadania, odpowiedzialność; Zasady postępowania - etyka w wykonywaniu zadań instruktora praktycznej nauki zawodu	1	- opisać sylwetkę zawodową instruktora praktycznej nauki zawodu, - wskazać zakres odpowiedzialności instruktora praktycznej nauki zawodu, - sformułować kodeks etyczny instruktora praktycznej nauki zawodu
5.	Razem	5	

2) Elementy psychologii w komunikacji i relacjach „instruktor - osoba ucząca się”

Lp.	Zakres treści realizowanych zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia - osoba ucząca się po ukończeniu kursu potrafi:
1.	Okresy rozwojowe człowieka a możliwości i potrzeby w zakresie uczenia się	1	- wskazać okresy rozwojowe człowieka, w których może zdobywać zawód lub przekwalifikowywać się, - określić potrzeby i możliwości osoby uczącej się w zakresie uczenia w różnych okresach rozwojowych, - określić sposoby wsparcia uczenia się w różnych okresach

			rozwojowych
2.	Stres w edukacji - znaczenie i zarządzanie stresem	2	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniować stres, - ocenić sytuację stresową, - dobrać sposób pokierowania sytuacją stresową dla osiągnięcia oczekiwanego efektu w pracy z uczniem
3.	Konflikt - analiza i zarządzanie konfliktem	2	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniować konflikt, - określić źródło konfliktu, - wskazać przykładowe zasady zarządzania konfliktem w pracy z uczniem
4.	Diagnozowanie możliwości i potrzeb osoby uczącej się	2	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzić obserwację osoby uczącej się w celu zdiagnozowania jej możliwości i potrzeb; - sformułować wnioski z obserwacji do planowania pracy z uczniem.
5.	Motywowanie osoby uczącej się do nauki	1	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać sposoby motywowania ucznia do podejmowania i realizowania zadań praktycznej nauki zawodu - określić znaczenie reguł, ustaleń i umów w motywowaniu, - określić i ocenić znaczenie kary i nagrody w motywowaniu
6.	Razem	8	

3) Metodyka praktycznej nauki zawodu

<i>^lp.</i>	<i>Zakres treści realizowanych zajęć</i>	<i>Liczba godzin</i>	<i>Efekty kształcenia - osoba ucząca się po ukończeniu kursu</i>

			<i>potrafi:</i>
1.	Przedmiot i zadania metodyki kształcenia zawodowego	1	<ul style="list-style-type: none"> - określić przedmiot i zadania metodyki kształcenia zawodowego, - wskazać zakres zadań dla metodyki praktycznej nauki zawodu
2.	<p>Podstawa programowa kształcenia w zawodach, jej rola w planowaniu i organizowaniu praktycznej nauki zawodu;</p> <p>Podstawa programowa kształcenia ogólnego</p> <ul style="list-style-type: none"> - powiązania z kształceniem zawodowym; <p>Kompetencje społeczne</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> - określić funkcje podstawy programowej kształcenia w zawodach, - wskazać elementy składające się na strukturę podstawy programowej kształcenia w zawodzie w kontekście planowania praktycznej nauki zawodu; - zinterpretować wybrane elementy podstawy programowej kształcenia w danym zawodzie w kontekście realizacji praktycznej nauki zawodu, - określić powiązania podstawy programowej kształcenia w zawodzie z podstawą programową kształcenia ogólnego dla kształtowania kompetencji kluczowych
3.	Zasady nauczania uczenia się	2	<ul style="list-style-type: none"> - zinterpretować zasady realizowane przez nauczyciela (poglądowości, samodzielności, wiązania teorii z praktyką, przystępności),

			<ul style="list-style-type: none"> - zinterpretować zasady realizowane przez uczącego się (świadomości i doniosłości, wykorzystywania doświadczeń, wzorca), - wskazać przykładowe sposoby wykorzystania zasad nauczania w realizacji zadań praktycznej nauki zawodu
4.	<p>Cel kształcenia w edukacji; Klasyfikacja celów;</p> <p>Cel kształcenia a wymaganie programowe</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniować cel w edukacji, - sklasyfikować cele w edukacji, - sformułować przykładowe cele kształcenia dla wskazanego zawodu na podstawie podstawy programowej, - sformułować cel kształcenia jako wymaganie programowe, - zastosować zasady operacjonalizacji celów w wybranym zawodzie dla warunków realizacji praktycznej nauki zawodu
5.	<p>Materiał nauczania, a tematyka zajęć edukacyjnych;</p> <p>Funkcja informacyjna;</p> <p>Funkcja motywująca;</p> <p>Zasady formułowania</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady formułowania tematyki zajęć - dobierania materiału nauczania, - ustalić znaczenie tematu zajęć, - sformułować przykładowe tematy zajęć w pracy zadaniowej uczniów
6.	<p>Wyposażenie technodydaktyczne - organizacja edukacji zawodowej;</p> <p>Stanowisko pracy jako stanowisko szkoleniowe</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> - określić znaczenie mediów i środków dydaktycznych w edukacji, - zaplanować wyposażenie

			<p>i organizację stanowiska pracy dla celów edukacyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobrać wyposażenie do wykonania zadania na stanowisku pracy, - wskazać znaczenie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w pracy na stanowisku pracy, - ocenić wyposażenie przykładowego stanowiska pracy dla celów szkoleniowych
7.	Planowanie zadań do wykonania przez osobę uczącą się	2	<ul style="list-style-type: none"> - wyodrębnić, w oparciu o podstawę programową kształcenia w wybranym zawodzie, przykładowe zadania do samodzielnego wykonania przez osobę uczącą się, - wyodrębnić, w oparciu o podstawę programową kształcenia w wybranym zawodzie, przykładowe zadania do wykonania przez ucznia w grupie (we współpracy) z innymi osobami, - sformułować polecenia do wykonania przykładowych zadań, - dobrać miejsce, sprzęt i inne materiały do wykonania zadania' - wskazać zasady kontroli (w tym samokontroli) podczas wykonywania przykładowego zadania

8.	Metody i formy pracy w kształceniu praktycznym	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać przebieg przykładowych zajęć praktycznych, - scharakteryzować przykładowe metody stosowane w kształceniu praktycznym, - dobrać metodę kształcenia do tematyki zajęć, możliwości organizacyjnych, czasu przewidzianego na realizację i przewidywanych możliwości ucznia, - zaplanować zrealizowanie zajęć z zastosowaniem wybranych metod, - opisać techniki pracy stosowane w praktycznej nauce zawodu, - dobrać technikę pracy do zastosowanej metody, tematyki i oczekiwanego efektu wykonania zadania
9.	Planowanie zajęć pnz i planowanie dnia pracy -scenariusz	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać strukturę scenariusza zajęć edukacyjnych, - zaprojektować scenariusz dla wybranych zajęć praktycznych, - zaprojektować scenariusz dla dnia pracy pracownika młodocianego odbywającego naukę zawodu w zakładzie pracy, - opracować materiały niezbędne do zrealizowania

			zajęć zgodnie z zaprojektowanym scenariuszem
10.	Instrukcja stanowiskowa	1	<ul style="list-style-type: none"> - określić funkcje instrukcji stanowiskowej, - zaprojektować instrukcję dla przykładowego stanowiska
11.	Karta pracy (arkusz roboczy) w organizacji praktycznej nauki zawodu	1	<ul style="list-style-type: none"> - określić rolę karty pracy w kształceniu zawodowym praktycznym, - zaprojektować przykładową kartę pracy
12.	<p>Ocenianie w realizacji zajęć praktycznej nauki zawodu;</p> <p>Metody sprawdzania wiedzy i umiejętności;</p> <p>Kryteria oceniania;</p> <p>Informacja zwrotna w ocenianiu</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> - określić formalne wymagania dla oceniania szkolnego i oceniania w kształceniu ustawicznym, - opisać metody sprawdzania wiedzy i umiejętności w praktycznej nauce zawodu, - określić rolę kryteriów w ocenianiu, - sformułować informację zwrotną dla przykładowej sytuacji oceniania, - zastosować ocenę szkolną w odniesieniu do przykładowej sytuacji, odpowiedniego wymagania programowego i szkolnych zasad oceniania
13.	Lista kontrolna we wspieraniu wykonania zadania i samoocenianiu	1	<ul style="list-style-type: none"> - przeanalizować przykładową listę kontrolną, - zaprojektować listę kontrolną

			do wybranego zadania realizowanego przez osobę uczącą się
14.	Program nauczania zawodu: 1) funkcje i zasady konstruowania; 2) struktura; 3) wymagania prawne	2	- określić funkcje programu nauczania zawodu, - sformułować przykładowe zapisy dla poszczególnych elementów programu nauczania zawodu w odniesieniu do praktycznej nauki zawodu
15.	Modyfikacja przykładowego programu nauczania zawodu	1	- określić zasady modyfikacji programu nauczania dla zawodu
16.	Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie/egzamin zawodowy; Egzamin czeladniczy - zasady przeprowadzania egzaminu	2	- przeanalizować procedury egzaminacyjne egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie/egzaminu zawodowego, - przeanalizować zadania egzaminacyjne z informatora dla zawodu, - określić wymagania dla pomyślnego zdania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie/egzaminu zawodowego, - określić zasady przeprowadzania egzaminu czeladniczego
17.	Dokumenty szkolne: 1) szkolny plan nauczania; 2) plan dydaktyczny nauczyciela - program nauczania;	1	- zinterpretować zapisy w szkolnym planie nauczania, - dokonać wpisów w dzienniku lekcyjnym,

	3) dziennik lekcyjny; 4) arkusz ocen		- opracować plan dydaktyczny nauczyciela dla praktycznej nauki zawodu, - nazywać zajęcia zgodnie ze szkolnym planem nauczania i arkuszem ocen
18.	Razem	27	

4) Praktyka metodyczna

Lp.	Zakres treści realizowanych zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia - osoba ucząca się po ukończeniu kursu potrafi:
1.	Symulacja przebiegu przykładowych zajęć praktycznych	3	- zademonstrować przebieg przykładowych zajęć praktycznych
2.	Pokaz z objaśnieniem w kształceniu praktycznym	2	- przeprowadzić pokaz wykonania konkretnej czynności na stanowisku pracy
3.	Ocenianie wykonanego zadania	2	-ocenić zaobserwowane wykonanie konkretnej czynności lub zestawu czynności na stanowisku lub przeprowadzić symulację części praktycznej egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie/egzaminu zawodowego i ocenić zgodnie z kryteriami szkolnymi i zgodnie z zasadami egzaminacyjnymi
4.	Zachowanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony środowiska i	1	- ocenić przygotowanie stanowiska pracy pod kątem

	przeciwpożarowych na stanowisku pracy		bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony środowiska i przeciwpożarowym.
5.	Razem	8	

6. Sposób i forma zaliczenia

Kurs kończy się egzaminem złożonym z części pisemnej i praktycznej.

7. Dokumentacja kursu

Dokumentację kursu stanowią:

- 1) program nauczania;
- 2) dziennik zajęć;
- 3) protokół z przeprowadzonego zaliczenia;
- 4) ewidencja wydanych zaświadczeń.

Uzasadnienie

Zmiany w kształceniu zawodowym wprowadzone ustawą z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2245) dotyczą również realizacji przez szkołę prowadzącą kształcenie zawodowe zadań związanych z organizacją praktycznej nauki zawodu.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie praktycznej nauki zawodu stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego art. 120 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669 i 2245).

Zgodnie z treścią upoważnienia ustawowego minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb organizowania praktycznej nauki zawodu u pracodawców lub w indywidualnych gospodarstwach rolnych, zapewniających rzeczywiste warunki pracy, a także w centrach kształcenia zawodowego, warsztatach szkolnych, pracowniach szkolnych i placówkach kształcenia ustawicznego, przeznaczenie środków finansowych, które szkoły prowadzące kształcenie zawodowe przekazują podmiotom przyjmujących uczniów na praktyczną naukę zawodu, kwalifikacje wymagane od osób prowadzących praktyczną naukę zawodu i przysługujące im uprawnienia oraz ramowy program kursu pedagogicznego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz zakres informacji, jakie umieszcza się na zaświadczeniu wydawanym po ukończeniu tego kursu.

W przedmiotowym rozporządzeniu doprecyzowano, że w przypadku organizowania praktycznej nauki zawodu u pracodawców, w tym na zasadach dualnego systemu kształcenia, jak i poza nim, podstawą prawną odbywania zajęć praktycznych u pracodawców jest umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego, zawarta pomiędzy młodocianym pracownikiem a pracodawcą albo umowa o praktyczną naukę zawodu, zawarta pomiędzy dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu. Podobnie dookreślono kwestie dotyczące organizacji zajęć praktycznych u pracodawców w okresie ferii letnich, jak i cel organizowania zajęć praktycznych.

Dodatkowo, w rozporządzeniu określono, że w uzasadnionych przypadkach wynikających ze specyfiki funkcjonowania ucznia niepełnosprawnego w wieku powyżej 16 lat, dopuszcza się możliwość obniżenia dobowego wymiaru godzin praktycznej nauki zawodu do 7 godzin.

Doprecyzowano, że dobowy łączny wymiar zajęć edukacyjnych realizowanych przez ucznia w szkole i praktycznej nauki zawodu nie może przekraczać 8 godzin, a tygodniowy wymiar zajęć edukacyjnych realizowanych przez ucznia w szkole i praktycznej nauki zawodu nie może przekraczać 40 godzin.

Ponadto, ze względu na zapewnienie bezpieczeństwa uczniów i słuchaczy odbywających praktyczną naukę zawodu za granicą, w rozporządzeniu wskazano, że w przypadku organizowania praktycznej nauki zawodu za granicą, dyrektor szkoły powinien przekazać szczegółowe informacje o miejscu realizacji praktycznej nauki zawodu, podmiocie z którym została zawarta umowa o praktyczną naukę zawodu, liczbę uczniów realizujących praktyczną

naukę zawodu na podstawie tej umowy, a także termin, w jakim praktyczna nauka zawodu jest realizowana.

W dotychczasowych przepisach w sprawie praktycznej nauki zawodu nie zostały określone wymagania dotyczące programu kursu pedagogicznego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu. Przepisy stanowiły jedynie, że program kursu pedagogicznego powinien zostać zatwierdzony przez kuratora oświaty i powinien obejmować łącznie co najmniej 70 godzin zajęć z psychologii, pedagogiki i metodyki oraz 10 godzin praktyki metodycznej. Każdy organizator kursu w sposób dowolny konstruował program kursu. W celu ujednoczenia wymagań dla instruktorów praktycznej nauki zawodu w zakresie przygotowania pedagogicznego w rozporządzeniu określono ramowy program kursu dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, który stanowi załącznik do niniejszego rozporządzenia. W rozporządzeniu wskazano również, że osoba, która ukończyła ww. kurs otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu i określono zakres informacji, jakie umieszcza się na zaświadczeniu.

Uelastyczniono również wymagania dotyczące kwalifikacji instruktora praktycznej nauki zawodu w odniesieniu do stażu pracy instruktora praktycznej nauki zawodu. Zrezygnowano z wymogu dotyczącego konieczności wykazania się stażem pracy nabytym dopiero po uzyskaniu dyplomu. Dodatkowo zmniejszono wymiar stażu pracy dla instruktora praktycznej nauki zawodu posiadającego dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku (specjalności) odpowiednim dla zawodu lub dyplom ukończenia studiów wyższych na innym kierunku (specjalności).

Z dniem wejścia w życie rozporządzenia, osoby, które pełnią funkcję instruktora praktycznej nauki zawodu zachowują dotychczas uzyskane kwalifikacje.

Szkoła prowadząca kształcenie zawodowe powinna realizować kształcenie zawodowe w oparciu o współpracę z pracodawcami, a praktyczna nauka zawodu powinna odbywać się w jak największym wymiarze w rzeczywistych warunkach pracy. Dlatego też w projekcie rozporządzenia zaproponowano uelastyczenie wymagań dotyczących instruktorów praktycznej nauki zawodu również w zakresie posiadania przez nich przygotowania pedagogicznego, gdyż warunek posiadania kwalifikacji wymaganych od nauczycieli stanowił blokadę dla wielu osób zainteresowanych włączeniem się w organizację kształcenia praktycznego uczniów i młodocianych pracowników. Aby umożliwić tym osobom podjęcie pracy dydaktycznej i wychowawczej z uczniami i młodocianymi pracownikami, którzy kształcą się praktycznie poza szkołą, w projekcie zaproponowano, aby posiadały one co najmniej kurs pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu.

Proponuje się, że projektowane rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 września 2019 r.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204 oraz z 2018 r. poz. 114 i 278).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu

notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty zakresem prawa europejskiego Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymagał przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.